

Prof. S. Ilvise ja mag. I. Saarthal'le
lühidalt
28. aj. 40. Diplomitöö
392 233

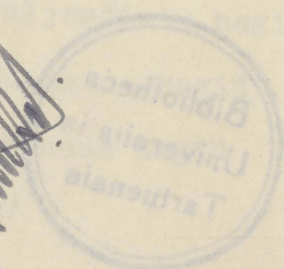
E. V.
TARTU ÜLIKOOLI
DIPLOMIAKTO
28 sept 40
217
TARTU

H A G I K I N D L U S T U S

N Õ U D J A T A O T L U S T E K A I T -

S E V A H E N D I N A K E H T I V A S Õ I G U S E S .

Teemaga seotud kohustus
kõrvalt.
Aegum, et ta väidab esitatav
diplomitöö.
29. IX. 1940.

1A 18925

DIPLOMI TÖÖ.

H. Leesment.

stud. iur.

leg. jnr. 30 x 40

S I S U K O R D .I OSA .

1. Kohtulik kaitse.

2. Hagi:

a/ mõiste

b/ hagi materjaalses ja protsessuaalses
mõttes

c/ hagi: sisu, ese, alus.

d/ hagi liigid:

aa väljamõistu hagrid

bb tuvastus hagrid

cc muundus hagrid

II OSA.

3. Hagi kindlustamine.

a/ vajadus

b/ eeldused

4. Hagi kindlustuse rakendamine.

a/ kindlustust taotlejad

b/ hagi kindlustavad organid

5. Hagi kindlustuse liigid:

a/ eelkindlustus

b/ esitatud hagi kindlustus:

aa protsessi alul

bb protsessi kestel

cc sooritusmenetluse vältel

c/ kohtulikult otsustatud hagi kindlustus

6. Kindlustusvahendid:

a/ kinnistu keelustamine ja hoiustamine

b/ vallasvara arest

aa võlglase käes oleva vallasvara
arest

bb vallasvara ja rahasummade arest-
timine, mis kolmandate isikute
või ametasutuste käes

c/ kohtulik käendus

d/ allkirja võtmine, millega keelatakse
kostjal elukohast lahkuda

e/ vaieldava vara üle hoolduse rakendam.

f/ kohtuotsuste seistamine

g/ avaliku oksjoni seistamine

h/ hoiukorratoimetuse seistamine

.....

Kasutatud kirjandus.

- I/ T.Grünthal: Pandiõiguse, eriti kinnispandiõiguse areng Rooma, Saksa ja Balti õiguses Tartu, 1937.a.
- 2/ Vasjkovskij: Učebnik graždanskago protsessa, Moskva 1914.a.
- 3/ Tjutrjumov: Graždanskij protsess, Jurjev 1925.a.
- 4/ Goihbarg: Kurs graždanskago protsessa, 1928 Moskva
- 5/ Holmsten: Učebnik russkago graždanskago sudoproizvodstvo, Peterburg 1913.a.
- 6/ Aleks.Mirles: Osnovnoja načala russkago graždanskago protsessa, Kiev 1910.a.
- 7/ Isačenko: Graždanskij protsess, Riga 1930.a.
- 8/ Ants Piip: Rahvusvaheline õigus, Tartu 1936.a.
- 9/ Riigikohtu otsused 1920 - 1937.a.
- 10/ Kriminaalseadustik
- 11/ Riigi Teatajad
- 12/ Not. Seadus.

.....

I O S A .

I. Kohtulik kaitse.

Inimene oma loomult on egoist.

Ta on valvel oma huvide eest. Teiste huvidega ta arvestab vaid niivõrd, kui teda selleks sunnitakse. Seepärast tekivad nende vahel sagedased kokkupõrked. Kooselu poleks muidu mõeldav, kui inimeste käitumisele ei tõmmataks piirid õigusnormidega. Õigusnormidega reguleeritakse nii riigi kui ka eraisikute omavahelisi suhteid. Seda õigusnormidega korraldatud huvide sfääri, milles isik võib vabalt teotseda, nimetatakse subjektiivseks õiguseks.

Kuid sellest poleks küllalt kui isikule näidatakse õigusnormidega kätte ta subjektiivse õiguse sfäär. See ei garanteeriks veel, et isik saaks tegelikkuses omi subjektiivseid õigusi rakendada. Igapäevases elus näeme sagedasti kokkupõrkeid üksikute isikute vahel.

Ühed neist tekivad sellest, et üks isik teadvalt rikub teise subjektiivset õigust. Teine liik kokkupõrkeid on tingitud sellest, et isikud saavad õigusnormidest isemoodi aru, mis põhjustab arusaamatusi. Esimesi võib nimetada delikt-tülideks, teisi õigus-tülideks. Nii ühel kui teisel juhul on vaja tülisimul lahendada. Delikti puhul tulevad rikutud subjektiivsed õigused taastada. Teisel juhul aga on vaja ~~ja~~ enne väljaselgitada kokkupõrkunute juriidilise huvi piirid ning pooli sundida käituma neis piires.

Kõik see toimub vastavate normide alusel, millist tegevust me nimetame kohtulikuks kaitseks.

Tsiviilkohtupidamise sihiks on kaitseda eraõiguslikke norme, väidab prof. Tjutrjumov.^{1/} Sedasama rõhustab ka Aleksander Mirles.^{2/}

Kohtulik kaitse peab kuuluma igale isikule. See õigus on võetamatu. Teda ei saa kitsendada mingisuguste tehingutega.^{3/} Juhul, kui leppesse on sisendatud

1/ Tjutrjumov: Graždanskij protsess, Jurjev 1925.a. *Ohc. 5.*
 2/ A. Mirles: Osnovnoja načala russkavo graždanskavo protsessu, Kiev 1910.a.
 3/ Tjutrjumov: op. cit. lhk. 172.

klausel, et pooltel pole lubatud pöörduda kohtu poole, ei evi see mingit juriidilist efekti. Säärast klauslit koheldakse kui pro non scripto. Kui, näiteks, testamendis leidub keeld pöörduda pärijatel kohtu poole, ei kitsenda see kuigivõrd nende õigusi pöörduda kohtu poole.

Lähtuvalt õigusriigi printsiibist, ei saagi kujutleda olukorda, kus isikult võetakse ära õigus kohtu poole pöörduda, et taastada rikutud õigusi. Õigus lakkab siis olemast õigus, kui teda ei saada kohtu kaudu rakendada. Säärane norm oleks vaid ius nudum, millel pole mingit efekti. Õiguskaitse ehk kohtulik kaitse on paratamatu nähe iga õiguskorra juures. Sellel pole õigust, vaid oleks ainult moõraal.

Viise õiguskaitse teostamiseks on ajaloo vältel olnud väga mitmesuguseid. Alul kuulus see isikutele enestele, kusjuures suurt osa etendas kättemaks. Riigivõimu tugevnedes siirdus õiguskaitse riigile. Selle arengu käsitlemine aga ei kuulu käesoleva töö raamidesse, mistõttu piirdun eelpool nimetatuga, minnes edasi hagi mõiste lähemale käsitlemisele.

2. Hagi.

a/ Hagi mõiste. b/ Hagi protsessuaalses ja materjaalses mõttes.

Hagi all mõtleme seda protsessuaalset tegevust, millega isik pöördub kohtu poole, et jalule seada oma rikunud õigusi. Hagiga taotleb isik oma õiguste tunnustamist ning nende sundkorras täitmist või jälle teatud seisukorra tühistamist, mis, ristub isiku õigustega.^{4/}

Tehakse vahet hagide vahel protsessuaalses ehk kitsamas mõttes ja hagide vahel materjaalses mõttes.

Formaalses mõttes hagi all mõtleme seda tegevust, millega isik pöördub kohtu poole, et oma õigust rakendada. Materjaalses mõttes hagi all mõtleme seda taotlust, mis põhineb materjaalsel õigusel ning annab isikule võimaluse kohtu poole pöörduda ja sundkorras oma õigusi teostada.^{5/} Kui, näiteks, kellelgi on õigus kohtu kaudu midagi hageda, kuid ta ei tee seda, siis säärasel korral on hagi materjaalses mõttes olemas, puudub aga hagi formaalses mõttes. Ka endine Vene senat on seda küsimust lahendanud sarnaselt. Ta väidab, et hagi ma-

4/ ja 5/ Tjutšumov: op. cit. lehekülg 174.

teriaalses mõttes on see õiguslik suhe, millest tekib hagi. Protsessuaalses mõttes aga nende asiolude kogum, mis näitavad, kuis tuleb kohtu korras omi õigusi rakendada.^{6/}

c/ Hagi: sisu, ese, alus.

Tavatsetakse teha vahet hagi sisu, eseme ja aluse vahel. Hagi sisu all mõtleme seda taotlust, millele hageja tegevus on suunatud.^{7/} Need taotlused liigituvad kolmeks: esimeste juures püüab hageja sundkorras rakendada oma materjaalõigust. Teiste sihiks on vaid mõne õigussuhte tunnustamine või mitte-tunnustamine. Kolmandate sihiks on seni kestnud õigussuhete muutmine.

Hagi eseme all mõtleme kõike seda, mille suhtes hageja taotleb kohtu otsust. Sellest seisukohast lähtudes erinevad väljamõistu hagid vähe tuvastus- ja muundushagidest.^{8/} Kõikide nende esemeks on materjaalõiguslik nõue,^{9/} juriidiline suhe.

Hagi aluseks on kõik need eeldused, millest tekib hagi.^{10/} Alused on väga erinevad iga hagiliigi juures.

6/ Vene senati otsus nr. 35 - 1900.a. 7/ etc. pöördel

Inimeste teod, sündmused, õigusnormid, jne. võivad olla hagi aluseks. Vasjkovski teeb vahet fundamentum agendi - mida näitab hageja oma hagi põhistamiseks - ja causa actionise vahel, millest tegelikult hagi tekib. Suuremalt osalt need ühtuvad, kuid esineb ka juhte, kus nende vahel on erinevusi.

Meie kehtivas protsessis sellel eristamisel suurt tähtsust pole. Kui keegi on hagi alusena võtnud ühe fakti, olma, tegelikult aga hagi on tekkinud teisest alusest, siis ei saa hageja enam sellele toetuda. See oleks hagi aluse muutmine, mis pole lubatud hilisemas kohtumenetluses kehtiva protsessiõiguse mõtte järgi. A. Holmsten eraldab hagis: I/ alust, 2/ põhjust ja 3/ protsessuaalseid eeldusi.

7/ Tjutrjumov: op. cit lehek. 174 ja

Vasjkovskij: Učebnik graždanskavo protsessa lhk. 234.

8/ Vasjkovskij: op. cit. lhk. 236.

9/ Tjutrjumov: op. cit. lhk. 175.

10/ Vasjkovskij: op. cit. lhk. 236

II/ A. Hömsten: Učebnik graždanskavo sudoproizvodstva, Peterburg, 1913.a. lhk. 146.

d/ Hagi liigid.

Väljamõistu-, tuvastus- ja muundus-hagid.

Hagide liigitusi on väga mitmesuguseid, kuid kõigil neil pole tähtsust hagide kindlustamisele. Vaatleme seepärast vaid hagide liiginemisi sellel alusel, mis võib tähtsust evida hagide kindlustamise küsimuses.

Lähtudes sellest, võime hagnosisid liigitada sisu järelle. Sisu aluseks võttes, liiginevad hagiid: 1/ väljamõistu- ehk tuvastushagid / actiones cum condemnatione, Leistungsklagen /, 2/ tuvastus- ehk tunnustushagid / actiones sine condemnatione, Feststellungsklagen / ja 3/ muundushagid / Bewirkungsklagen /.^{I2/}

Esimeste sihiks on hageja taotluste tunnustamine, mis tulenevad materiaalõigusest, ning nende sunnivõimuline täitmine. Väljamõistuhagi on ligidases seoses hagiga materiaalses mõttes.^{I3/}

Tuvastushagid taotleavad mõne juriidilise suhte olemuse või mitteoleluse ametlikku tunnustamist. Vasta-

I2/Tjutrjumov: op. cit. lhk. 175, 176.

I3/ Vasjkovskij: op. cit. lhk. 242.

valt sellele nad liigituvad eitavateks ja jaatavateks. ^{I4/}

Muundushagid on suunatud õigussuhte loomisele, muundamisele või kaadamisele. Suur osa nendest taotlustest sooritatakse hoiukorras. Hagikord on siin erandiks. ^{I5/}

Muundushagid võivad esineda üksnes sääl, kus see otse seaduses ette nähtud. Oma sisu poolest nad liigituvad kolmeks: 1/ õigust loovaks, 2/ muundavaks ja 3/kaadavaks. Vasjkovskij eraldab muundavate hulgast erilise grupi, mille sihiks on sääraste õigussuhete muutmine, mis põhinevad varemantud kohtumäärusele. ^{I6/} Siia kuuluvad hagid, mis taotleavad varemjagatud varade ümberjagamist, jne.

Peale eelmainitud liigituste on ka teisi, nagu: asi-hagid, isik-hagid ja sega-hagid, possessoorsed, petitoorsed, jne. Neid liigitusi me ei hakka lähemalt vaatlema, sest nad ei evi tähtsust hagi kindlustamise küsimuse käsitlemisel.

I4/ Vasjkovskij: op. cit. 242.

I5/ Vasjkovskij: op.cit. 243.

I6/ Vasjkovskij: op cit. 243.

II O S A .

3. Hagi kindlustamine.

a/ Selle vajadus.

Nagu eelpool juba mainisin, osutub paratamatuks kohtulik õiguste kaitse, kuna vastasel korral ei saa isik kunagi kindel olla, et ta saab omi subjektiivseid õigusi teostada. Aga ka sellest poleks küllalt, kui kohus ainult tunnustab isiku materjaalseid õigusi. Subjektiivne õigus on ju isiku materiaalsete huvide sfäär, mis kaitstud õigusnormidega. Seepärast peab iga õigus leidma väljendust tegelikkuses. Isikul peab olema võimalus oma subjektiivset õigust reaalsusest teostada. Kui, näiteks, kreditoril on saada teatud summa, siis tema subjektiivne õigus seisab selles, et ta tegelikult oma raha kohuslaselt kätte saab. Alati pole olukord nii, et kui kohus tunnustab hageja subjektiivset õigust, siis tal on võimalus seda reaalselt teostada. Selleks, et seda teostamise võimalust tagada, ongi vaja rakendada hagi kindlustust. Kindlustamine võib olla väga mitmesuguhe, olenedes hageja

taotlusest.

Hagi kindlustamise all mõeldakse kohtu menetlust, mis rakendatakse hageja palvel ning mille sihiks on tagada kohtuotsuse sooritamist.^{17/}

Kohtuprotsess võib kesta sageli väga kaua. Selle aja vältel võib kostja vara kas hääbuda või kõrvaldada ta selle ise. Säärasel korral poleks hagejal mingit kasu kohtu otsusest. Et vara hääbumise või sihliku hävitamise võimalust vältida, selleks võetigi ette hagi kindlustamine.^{18/}

b/ Hagi kindlustuse eeldused.

Hagi kindlustamine võib riivata kostja õiguslikke huve. Seepärast peab kindlustamisel ka sellega arvestama.^{19/} Mitte igakord, kui hageja palub hagi kindlustamist, ei tule seda anda, vaid ainult siis, kui see osutub paratamatuks. Kindlustuse eelduseks peab olema üheltpoolt tõendus, et hageja taotlus võib esitatud

17/ Vasjkovskij: op. cit. lhk. 397. ja Mirles: op. cit. 56.

18/ Goinbarg: Kurs graždanskavo protsessa, lhk. 146.

19/ Tjutrjumov: op. cit. lhk. 253.

kujul rahuldatud saada, Teiselt poolt aga oht, et kindlustuse mitteandmisel võib tekkida olukord, kus hagejal puudub võimalus otsust täita / TKS § 591 /.

Hageja, kes tahab oma hagi kindlustada, peab kohtule esitama säärased tõendid, millest kohus võib veenduda, et hagi tõenäoliselt kuulub rahuldamisele. Kui hageja saab näidata, et tema taotlus kuulub kindlasti rahuldamisele, siis on kindlustamine kohtule kohustuslik. Säärasteks osutuvad protestitud vekslid, võlakohustused, mis sõlmitud tunnistajate juuresolekul seaduslikus korras / TKS § 125, 595 /. Kindlustamine on siin kohtule kohustuslik seepärast, et see ei saa riivata kostja huve, kuna kostja on nagunii kohustatud võla õiendama.

Mõnes seadusandluses, nagu Nõukogude Venes, on hagi kindlustamine kohtule kohustuslik ka siis, kui hagejaks on riigi tööstus, riigi pank, jne. Meie kehtivas õiguses tuleb neil juhtudel käia üldise korra järgi.

Nagu eelpoolses käsitluses märgitud, rakendatakse nõudekindlustust seepärast, et anda hagejale võima-

lust tegelikkuses omi õigusi teostada. Lähtudes sellest, on arusaadav, et nõudekindlustust ei saa taotleda hagide puhul riigi ja omavalitsuse vastu / TKS § 129I /. Siin pole karta, et hagejal kaoks võimalus saada rahuldust. Kuid teatud juhtudel on hagi kindlustamine rakendatav ka hagide juures, mis suunatud riigi või omavalitsuse vastu. Need hagrid on seda liiki, kus hagi esemeks on mõni kindel asi, mida ei saa asendada rahaga. Säärasel juhul on hagi kindlust. võimalik, kui hageja saab näidata, et asi võib hääduda või kostja selle vöörandada. Muidugi ei ^{ta}vaja seda töendada. On küllalt, kui suudetakse näidata, et see on tõenäoline.

Belmainitud TKS § 129I tuuakse säärase juhuna omandiõigust taotleivate hagide puhul kinnisvara vöörandamise keeldu kuni lõpliku kohtu otsuseni. Metsa suhtes vöidakse asutada selle kaitseks eriline valve / TKS § 6II /.

Juhul, kui kohus on keeldunud hagi kindlustamast, ei võta see võimalust hagejal hiljem seda teha / TKS § 592 /. Kui kohus leiab, et asiolud on muutunud,

ning taotlus rahuldusväärne, võib hagi hiljem kindlustada.

Hagikindlustamise ~~hagidate~~ määrustele võidakse edasi kaevata erikaebe korras eraldi apellatsioonist. On hagikindlustus lubatud, ei pane see määruse täitmist seisma. Käib aga määrus hagi kindlustamise lõpetamise kohta, suspenseerub täitmine edasikaebe korral kuni asja lõpliku lahennemiseni / TKS § 597 / ^{20/}

4. Hagi kindlustuse rakendamine.

a/ Kindlustust taotlejad.

Asudes vaatlema hagi kindlustamise rakendamist kehtivas tsiviilprotsessis, käsitame eeskätt neid isikuid, kes on õigustatud ning võimelised nõudlema hagi kindlustamist.

Üldreeglina TKS esineb hagi kindlustuse taotlejana hageja. Tema õigused ja võimalused võrrelduna

20/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 399.

21/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 398 ja

Tjutrjumov: op. cit. lhk. 248.

kostja ja kolmandate isikutega on hulga suuremad ja ulatuslikumad. Tavalisim hagikindlustaja ongi hageja. TKS on kõige rohkem norme tema õiguste sättimiseks. Kostjale kuulub hagi kindlustamine vaid erandjuhtudel.^{22/}

Nii ilmneb säärane juhtum,^{23/} kui kostja esineb vastuhagiga hageja vastu.

Säärase juhuga on tegemist, kui kostja esineb tulevase hagiga nõudja vastu, taotledes eeltäitmisest tekkinud kahjude heastamist.^{24/} Erilist tähelepanu pälvis siin cautio iudicatum solvi, mis rakendatav välismaalasesst hageja suhtes.^{25/} TKS § 57I määrab, et kostja võib välismaalaset hageja puhul ilma asja kohta seletust andmata, esitada taanduse, kui välismaalasesst hageja, kes ei seisa Eesti riigi teenistuses ega oma Eestis kinnisvara, ei esita kindlust kostjale tekkida

22/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 398.

23/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 398.

24/ Holmsten: op.cit. lhk. 276.

25/ Holmsten: op.cit. lhk. 276.

võivate kahjude katteks. ^{26/} Sellist reeglit on juba loodud
 nida erandid rahvusvaheliste lepingega — Eesti ja U.S.A. vahelisele 1925 a.
 Vaideldav on küsimus, kas cautio iudicatum solvist

vabastamise soodustus laieneb ka nende riikide koda-
 nikele, kellega on sõlmitud enamsoodustuse klausel. ^{27/}

Antud küsimusele tuleks vastata jaatavalt, on ju see
 samasugune õiguslik hüvis nagu enamsoodustused kau-
 banduslikul või mõnel muul alal. Seepärast peaks see
 järgnema enamsoodustuse põhimõttest.

TKS § 60I järgi võib kostja õigeks mõistmise kor-
 ral nõuda hagejalt kahjutasu, mis tekkinud hagi kind-
 lustuse järelalusena.

TKS § 60I ei ütle mitte expressis verbis, et kost-
 jal oleks kahjutasu nõudmise õigus ainult sel juhul,
 kui hagi jäetakse rahuldamata terves ulatuses. Kuid
 see järeldub selgelt § 60I sõnastuse mõistelistest ana-
 lüüsist. On ju selles paragrahvis öeldud, et nõudeõi-
 gus on õigeksmõistu korral. Seega hagi osalise rahul-
 damise puhul ei evi kostja õigust nõuda kahjutasu
 nende kahjude heastamiseks, mis tekkinud hagi kind-

28/
lustusest.

Hageja vastutab kostja ees ainult nende kahjude eest, mis tekkinud tema taotlusest, mitte aga kohtuorganite või mõne ebaseadusliku menetluse läbi tekkinud kahjude eest.

29/
Nolcken väidab, et säärane kahjutasu nõudeõigus on vaid kostjal, mitte aga kolmandail isikuil, keda kindlustus puudutas.
30/
Kahjutasu võib nõuda ka kolmandatelt isikutelt, kes tõmmatud asja juurde, kuid kes on kõrvale hoidunud.
31/

b/ Hagi kindlustavad organid.

Järgnevalt asuksime vaatlema, milline kohus on pädev ette võtma hagi kindlustamist ja kuidas see toimub.

Üldreeglina kindlustab see kohus, kellele on esitatud ~~õn-esitatud~~ ja kes on aktsepteerinud hagi^{32/}palve. Kui

28/, 29/ ja 30/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 254.

31/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 397.

32/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 251 ja

Vasjkovskij: op.cit. lhk. 398.

kohus keeldub hahi sisuliselt arutamast, ei saa ta rakendada ka hagikindlustamist.

Hagi kindlustamiseks tehakse kohtule vastav esildus. Palve hagikindlustamise saamiseks võib otsustatud saada kas kohtuistungil või kohtuesimehe loal.

Hagikindlustuse palve rahuldamine esimehe võimuga toimub sel juhul, kui kindlustamise palve on esitatud sellisel ajal, mil pole kohtuistungit ja esimees veendub hageja seletusist, et kindlustamise ettevõtmine ei kannata edasilükkamist, toomata hagejale kahju / TKS § 598 /.

On kohtuesimees rahuldanud kindlustuse palve, siis kohustub ta küsimust andma esimesel kohtuistungil kohtukolleegiumile tema seisukoha kinnitamiseks. Kohtust oleneb, kas ta kinnitab esimehe otsuse või muudab selle ära / TKS § 600 /.

Kindlustuspalve rahuldamise puhul annab kohtu esimees palujale välja oma allkirjaga käsu kohtupristavi nimele. Säärase käsu täitmine sooritatakse samas korras nagu kohtuotsuse täitmine / TKS § 599 /.

Kui kohus otsustab kindlustust rakendada, tulevad

pooled välja kutsuda. See on loogiline järeldus võistkondliku protsessi alusmõttest, sest - audiatur et altera pars. Eriküsimused, nende hulgas ka hagikindlustamise küsimus, lahendatakse TKS § 566-570 järgi, pooli välja kutsudes,

Et ka hagi kindlustuse küsimus nende hulka kuulub, ei või olla kahtlust. Seadus pole maininud erinevusi hagikindlustuse küsimuste lahendamiseks, väljaarvatud üksikud juhtumid / TKS § 1827 /. Otse vastupidi - ta võimaldab määrustele, mis tehtud kindlustuse puhul, edasi kaevata erikaebe korras eraldi apellatsioonist. Sellest ilmneb, et hagikindlustusküsimus tuleb lahendada kohtu määrusega nagu iga teinegi eriküsimus.

Nagu eelpool käsitasime, kuulub üldreeglina hagi kindlustamine selle kohtu pädevusse, kellele kuulub kuulub hagi lahendamine sisuliselt. Kuid eelkindlustuse / tulevase hagi kindlustuse / puhul tuleb kindlustustaotlus esitada sellele jaoskonna-kohtule, kelle ringkonnas asub vara, mille suhtes taotletakse kindlustamist / TKS § 1825 /.

5. Hagi kindlustuse liigid.

a/ Eelkindlustus.

Üldreeglina kuuluvad kindlustamisele esitatud hagit. Kuid sagedasti võib tekkida olukord, kus hagejal ei osutu võimalikuks hagi esitada, kindlustamine aga on paratamatu, kuna ~~vastas~~ korral võib kaduda võimalus saada rahuldust. Säärasel korral tuleb rakendada hageja õiguste kaitseks kindlustust, vaatamata sellele, et hagi pole esitatud.

Hagi kindlustamisel peab kohus võrdselt arvestama mõlema poole huvidega. Seepärast ei saa eelkindlustust lubada kergekäeliselt, vaid selleks peavad olema kindlad alused ja tungiv vajadus. Juba seaduse on teinud selles küsimuses kitsendusi. Ta peaaegu loetleb juhud, kus võib rakendada eelkindlustust. TKS § 1824 mainib, et hagi eelkindlustus võib aset leida, kui võlgnik silmnähtavalt hoidub kohustuse täitmisest, põgeneb, võõrandab oma vara või veab talundist välja vallasvara. Säärastel kordadel on lubatav eelkindlustus.

Hageja taotluses eelkindlustuse saamiseks peab

esitatama kohtule tõendeid, millistest saab järeldada, et hagi kuulub tõenäoliselt rahuldamisele. Teiselt poolt aga peab näitama, et kindlustus on paratamatu / TKS § 1826 /. Ei või, näiteks, olla rahuldusväärne säärane eelkindlustuse palve, kus asja valdaja palub/tema käes hoiul olevaid asju ülesse kirjutada ning temale hoiule anda, põhistades taotlust vaid sellega, et majaomanik takistab asjade väljaviimist ja neist nimekirjade koostmist. Enne viimase valmimist ei saavat aga tõsta hagi majaomaniku vastu.

Juhul kui olukord ei võimalda edasilükkamist, lahendab kohus kindlustuspalve vastaspoolt välja kutsumata. Rahuldanud hageja palve, saadab kohus ärakirja määrusest kostjale. Viimasel on õigus paluda kohut küsimust arutusele võtta. Kuid see palve ei suspenseeri määruse rakendamist / TKS § 1827 /.

Hageja taotluse rahuldamise korral võib kohus I/ nõuda hagejalt tagatist nende kahjude katteks, mis võivad järgneda kindlustamisest või määrata täht-

aeg, millise aja vältel peab hageja kohtule esitama hagi. Kui selle aja kestel ei esitata hagi, võidak-
vastaspole
 se taotluse kindlustuse määrus ära muuta / TKS § 1828 /.

Iseenesest minetab hagikindlustus jõu, kui selle täideviimist ei paluta kahe nädala jooksul / TKS § 1829 /.

Tähtpäeva määramine pole kohtule obligatoorne, vaid suvaline. Seda on kinnitanud ka Riigikohus oma otsusega nr. 105, 1922.a.

Kuid ei tohi siiski arvata, et igakord on see kohtule suvaline. Kui on tegemist taotlusega, mille sihiks on sisendada õigusi kinnitusrämatusse või neid sellest kustutada, siis on kohtule tähtaja määramine kohuslik. Tähtaja pikkuse määrab kohus suva järele. Juhul, kui selle aja kestel pole hagi esitatud, võidakse ^vastaspole palvel kindlustus ära muuta / TKS § 1906 /. Selle juhu kohta eelmainitud Riigikohtu otsus ei käi, kuna muidu oleks see seaduse muutmine, milleks Põhiseaduse alusel tal puudub sellekohane pädevus. Eelkindlustuse määrused sooritatakse samadel alustel kui tavalised hagi kindlustamise määrusedki.

b/ Esitatud hagi kindlustus.

aa Protsessi alu.

TKS § 590, 1823 ja järgnevad lubavad hagi kindlustada igas asja seisundis. Lähtudes eelmainitud paragrahvi mõttest, tuleb asuda seisukohale, et enne hagipalve esitamist ei saa paluda selle kindlustamist, väljaarvatud eelkindlustus, mida me käsitasime eelmises peatükis. Juhul, kui kohus keeldub asja sisulisest arutamisest, kas asja allumatusel sellele kohtule või mõnel muul põhjusel, ei saa ta ka kindlustust lubada. Seda seisukohta on kinnitanud ka Vene Senat arvukate otsustega.^{34/}

Nii on hagi kindlustamise eelduseks, et hagi vastu võetaks, sest sellest momendist on kohtupooled juriidiliselt tülivahekorras / litis contestatio /. Sellest momendist tuleb lugeda ka asja algust. Erandid on: 1/ tulevase hagi kindlustamine välismaalastest hageja vastu kohtukulude ja kahjude katteks, 2/ tulevane hagi nõudja vastu, kui haigetakse kahju-

34/ Isačenko: Graždanskij protsess III köide, lhk.320.

sid, mis tekkinud eeltäitmisest, 3/ kostja hagi kolmanda isiku vastu / eventuaalne kostja / vastuhagi puhul ja 4/ kreditori hagi kohtukäenduse alusel.^{35/}

Hagid, milliseid soovitakse kindlustada, peavad olema piiritletud kindla summaga. Neid hagnosis, mida ei saa piiritleda, ei saada ka kindlustada.^{36/}

Hagihinna piiritlemine on vajalik seepärast, et kindlustamisel ei ületataks seda. Muidu see riivaks kostja huve, mis kehtiva protsessi põhimõtete vastu.

Edasi on vaja hagi kindlustamisel näidata, et see on tõenäoline, st. võib saada rahuldatud esitatud kujul. Kui, näiteks, hagi on pooles summas tõendatud, pooles aga mitte, siis on mõeldav, et hageja taotlus rahuldatakse vaid pooles summas, so. hagi kindlustatakse osaliselt.

Hagi kindlustamine võetakse ette vaid siis, kui mittekindlustamise tagajärjel võib kaduda hagejal võimalus saada rahuldust. Seepärast peab hageja, taotledes kindlustust, näitama, et säärane oht on tõe-

35/ ja 36/ Holmsten/ op.cit. lhk. 276.

näoline. Seda asjaolu ei pruugi mitte otse tõendada, vaid on piisav, kui asioludest nähtub, et see on võimalik. Peaasi on ikka hagi enda tõendamine. ~~Kui~~ Kui hagi aluseks on mõni vaieldamatu dokument, on kohtule kindlustuse andmine obligatoorne.

Kindlustust taotleja peab näitama kohtule viisi, kuidas ta soovib seda kindlustada. Pole seda näidatud, ei või hagi kindlustus tulla kõne alla. Ei saa näiteks, kindlustada kostja vara, ükskõik kus see ei asuks ning millest see ei koosneks. Alati on vaja ^{37/} näidata, millest arestitav vara koosneb ning kus on ta asukoht.

Nende äsja mainitud tingimuste olelusel võib rakendamisele tulla hagikindlustus. Kuid siin tõusetub küsimus, kuis peab kohus käituma sel korral, kui on üheltpoolt eeldused olemas hagi kindlustamiseks, kuid teiselt poolt on ilmne, et see võib riivata kostja huve, mis võib ületada hagisumma. Kuis peab kohus talitama säärasel juhul? - Otseseid seaduse sätteid

37/ Goihbarg: op.cit. lhk.151.

selle küsimuse kohta ei leidu kehtivas protsessinorm.^{istiku}

Antud küsimuse lahendamisel tuleb eestkätt selgitada, kui võrd on hageja taotlus tõendatud. Juhul, kui selle aluseks on mõni säärane dokument, kus hagi kindlustamine on kohtule kohustuslik, tuleb igal juhul hagi kindlustada. Kohus ei või siin jätta hagi kindlustamata põhjusel, et see riivab kostja huve suuremal määral kui hageja huvi, kui viimane jääks kindlustamata. On aga ^{38/} ~~keppis~~ hageja taotlus ainult tõenäoline, siis tuleks arvestada sellega, kumb ^m huvid on suuremad, sest igakord ei saa ju ka kindel olla, et enamvähem tõenäoline hagi kuuluks rahuldamisele. Peale selle on hagejal veel võimalus valida mõnda teist teed oma taotluste kindlustamiseks.

Üldreeglina peab hageja valima oma taotluse kindlustamiseks ikka selle tee, mis kõige vähem koormav kostjale. Seepärast TKS § 613 ja 614 alusel võib kostja ^{huvil} kindlustusest ^e muuta. Muutmine on mõeldav nii hageja nõusolekul kui ka selleta. Viimasel juhul pe-

ab näidatama, et hagejal ei teki mingit kahju selle järelalusena. See seisukoht on tingitud tegeliku elu nõudeist. Hagi kindlustuse siht ei seisa ja milleski muus kui vaid selles, et luua eeldusi hagejale rahulduse saamiseks.

Kui kostja taotleb sundkorras kindlustusobjekti muutmist, tuleb tal esitada kohtule vastav palve.^{39/} Palvet võib esitada ajast, mil saabus määrus hagi kindlustamise kohtu.

Kehtivas normistikus puuduvad sätted selle kohta, et kostja saaks omaltpoolt nõuda kindlustust selleks juhuks, kui hageja taotluse kindlustamise tagajärjel võib kostjale kahju tekkida. Säärast juhtu kehtiv protsessiseadus ei maini. Küll võib hageda kostmis temale tekkinud kindlustusest ja kahjusid, kui hageja taotlus jääb tervelt rahuldamata. Muidu aga mitte. Kuid see on midagi muud kui vastukindlustus.

Isačenko arvates kehtiva protsessi järgi vastu-kindlustust rakendada ei saa, sest protsessuaalnormistikus puuduvad selle kohta sätted.^{40/}

39/ Isačenko: op.cit. lhk. 443.

40/ Isačenko: op.cit. lhk. 334.

bb Hagi kindlustamine protsessi kestel.

Nagu eespool juba käsitasime, võib hagi kindlustada igas asja seisundis, seega ka protsessi kestel. Igakord polegi protsessi alul hagi kindlustamine nii vajalik kui just protsessi kestel. Hagi esitamisel võib kostja olla kindlal veendel, et hageja ei suuda oma taotlust põhistada. Kuid niipea kui see talle selgub, et hageja nõue võib rahuldatud saada, võib ta hakata vara kõrvaldama. Seepärast peab võimalik olema hagi kindlustamine ka edaspidises protsessikäigus, mitte ainult hagi esitamise alul.

Ka sel juhul, kui hagejale kohus keeldus taotluse esitamise momendil seda kindlustamast, võib ta hilisemas protsessikäigus seda uuesti teha. Muidugi peavad vahepeal olema asiolud muutunud, sest vastasel korral keelduks kohus jällegi seda tegemast.

Kui hagikindlustuse taotlus esitatakse pärast hagi esitamist, siis tuleb see sooritada eripalvega. Isačenko arvates, kui seda palutakse kohtuistungil, võib see olla ka suuline. ^{41/} Üldkohtule alluvate as-

jade puhul tuleb kirjalikust palvest saata alati ärakiri vastaspoolele. Viimatimainitud nõue ühtub ka TKS § 568 väljendatud mõttega.^{42/}

Hagi kindlustamise puhul protsessi vältel võib tõusetada küsimus, millise momendini saab taotleda hagi kindlustamist.

Teatavasti hagikindlustuse sisuks on anda hagejale võimalust saada rahuldust kostja varast, kui kohus peaks tema õigusi kinnitama. Lähtudes sellest, tuleks kindlustust lubada ikka vaid niikaua, kui hagejal tekib võimalus omi õigusi hakata teostama. Seepärast on kindlustamine mõeldav vaid kohtuotsuseni, mida hageja saab rakendada. Kindlustus langeb ära: I/ kui otsus lubatakse eeltäitmisele, 2/ teise astme kohtuotsuse puhul, jne. Ühesõnaga ei kuulu kindlustamisele hagid, mille suhtes seadus jõustunud kohtuotsused.^{43/} Siin pole kindlustust vaja, sest hagejal on võimalus asuda oma õiguste teostamisele.

41/ ja 42/ Isačenko: op.cit. lhk. 336 ja 337.

43/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 397.

Hagi kindlustamise puhul protsessi vältel on vaja arvestada kõigi nende asjaoludega ning nõuetega, mis vajalikud üldse hagi kindlustamisel. Igale kohtumäärusele, millega hagikindlustus rakendatakse või ära muudetakse, võidakse kaevata erikaebe korras eraldi apellatsioonist.

cc Hagi kindlustamine sooritusmenetlusel.

Üldreeglina võidakse hagi kindlustada ikka vaid niikaua, kui pole järgnenud seadusjõustunud kohtuotsust. Kuid sageli võib tekkida olukordi, kus hageja taotlust on vaja tagada ka hiljem. Nimelt tekib säärane vajadus siis, kui hageja ei saa kohe terves ulatuses kohtu otsust rakendada. Säärane vajadus tekib, näiteks, kui kohtu otsusega on välja mõistetud perioodilisi makse. Siin võib esineda kindlustus 10 aasta piirides, et tagada täpset tasumist. Endine Vene senat on seda kinnitanud oma otsusega nr. II0, 1901 aastast.

See kohustuslik võib rakendamist leida, näiteks

alimentaarkohustuste juures, kus tegemist perioodsete maksetega. Kindlustust andes tuleb kohtul kaaluda, kas on tõenäoline, et mittekindlustamise puhul võib tekkida olukord, kus hageja võib omast ilma jääda. Mil viisil kohus tagab hageja taotluse, oleneb kohust. Arvestada tuleb võrdselt mõlema poole huvisid.

c Kohtulikult otsustatud hagi kindlustamine.

Lõpuks käsitame sarnast juhtu, kus tuleb kindlustada kohtulikult otsustatud hagi. See on sarnane hagi kindlustamisele sooritusmenetluse kestel, kuid erineb ka erinevusi, mispärast käsitame seda eraldi. Esimeste juures rakendatakse hagi kindlustust seepärast, et kohtuotsus võib kujuneda teisiti, ning sellel, kelle kasuks see võib kujuneda, võib kaduda võimalus sel juhul otsust sooritada.

Teisel juhul keegi kohtuotsust revideerida ei soovi, on ainult siht seda rakendada.

44/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 398.

45/ Endise Vene Senati otsus nr. IIO, 1901.a.

Esimesel juhul palub kindlustust see, kelle kahjuks on kohtuotsus kujunenud. Teisel juhul on kindlustuse taotlejaks aga isik, kelle kasuks asi otsustati.

Kohtulikult otsustatud hagi ^{kindlustamine} ~~otsustamine~~ tuleb ette näiteks juhul, kui antud eeltäitmine, samuti teise astme kohtuotsuste juures.

Eeltäitmise juures on kindlustuse taotlejaks hageja. Ta võib hagiobjekti väärtuses raha panka maksta ning paluda otsuse täitmist, seistada kuni vahekorra lõpliku otsustamiseni. Teise astme otsuse puhul on vastava taotluse esitamine mõeldav mõlemilt poolt, nii hageja kui ka kostja poolt. Kostja võib raha deponeerimisega paluda otsust mitte täita kuni on järgnenud lõplik otsus. Ka hageja poolt on vastav taotlus mõeldav.

Kui ilmnevad uued asiolud, mis annavad võimaluse asja teistada, ka siis on hagikindlustust võimalik rakendada. Siin tuleb hagi kindlustada üldistel alustel, kus peab kaalutama nii hagipalve tõenäosust, kui ka ohtu, mis võib kaasuda mittekindlustamisega.

6. Kindlustusvahendid.

Järgnevalt hakkame vaatlema neid vahendeid, mil-
 lede kaudu sooritatakse hagikindlustust. Kehtiv prot-
 sessiõigus tunneb rida vahendeid hagi kindlustamiseks.
 Kõiki neid võime jagada kaheks: 1/ personaalseteks ja
 2/ reaalseteks vahenditeks. Esimesed on suunatud
 kostja isiku vastu, teised aga vara vastu. Eeskätt
 hakkame käsitama reaalseid kindlustusvahendeid, kuna
 need moodustavad tähtsama osa kindlustusviisidest.
 Reaalsed kindlustusvahendid on: kinnistu keelustami-
 ne, vallasvara arest, kohtulik käendus, pant, kohtu-
 otsuse seistamine, vaieldava vara hooldus, oksjoni-
 seistamine, jne.

Üldreeglina kindlustusvahendite valik oleneb hage-
 jast. Ta võib hagi kindlustuseks valida nii üht kui
 teist vahendit.^{46/} Kuid sageli on hageja valik ka piira-
 tud. Säärase juhuga on tegemist, kui leppeobjektiks
 on kindel vara. Siin võib hageja oma taotluse kind-

46/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 400; TKS § 603, 608.

lustamiseks arestida vaid seda vara. Kui taotellakse omandiõigust kinnistule, võib hagi kindlustada vaid keelustamisega. Taotellakse aga haviga omandiõigust vallasvarale, võib hagikindlustuseks olla selle arest.^{47/} Muidu üldiselt jääb kindlustusvahendi valik hageja suvanguks.

Kuid kostjal on õigus vaielda vastu kindlustusviisile ja ühe asemel pakkuda teist moodust. Kui ~~hageja~~ ~~kontse~~ on sellega nõus, peab kohus säärase palve rahuldama.^{48/} Pole hageja nõus selle kindlustusvahendiga, mida pakkus kostja, siis lahendab küsimuse kohus. Kohus võib kostja taotlust rahuldada vaid siis, kui ta suudab tõendada, et tema poolt pakutud kindlustus tagab hageja õigusi samakindlalt kui seegi, mille valis hageja. Peale selle aga, et hageja poolt valitud kindlustusvahend piirab rohkem kostja õigusi kui see, mida ta /kostja/^{49/} pakub.

Igat kindlustusvahendit võib kostja muuta, kui

47/ TKS § 609.

48/ TKS § 613.

49/ TKS § 614.

ta esitab kindlustussumma ulatuses kas raha või riigipanga pileteid börsihinnaga. Siin hageja nõusolekut pole vaja.^{50/}

a/ Kinnistute keelustamine ja hoiustamine.

Nagu eelpool käsitlesime, võib hageja valida vahendi, mil viisil ta oma hagi kindlustab. Ta võib kindlustamise suunata nii kostjavallass kui ka kinnisvarale. Valides kindlustusvahendiks kinnistu, tuleb vastav määrus sisendada kinnistusregistrisse vastava kinnistu osasse. Säärase märkuse sisendamine keelab kostjal vara võõrandada ja võlgadega koormata kui hagi taotleb omandiõiguse tunnustamist kinnistule. Rahaliste hagide puhul koormab hagikindlustus kinnistut sissekantud summa ulatuses.

Hiljem võidakse summa muuta kohtulikuks hüpoteegiks sama vanusega nagu hagikindlustuse määruski. Peale eelmainitute võidakse registrisse kanda mui-

50/ TKS § 615 ; Vasjkovskij: op.cit. lhk. 400.

dugi märkusi, nagu kaebeld kinnistusjaoskonna ülema määrustele kuni asja lõpliku lahendamiseni, jne. Neid käsitleme edaspidi koos kinnistusraamatutega.

Siin võib tõusetuda küsimus, millisest momendist tekivad õiguslikud järeldused, mida märkuse sisendamise endaga kaasa toob, kas sellest momendist, mil kinnistusjaoskonna ülem teeb vastava määruse, või sellest momendist, mil määrus sisendatakse kinnistusregistrisse. Pooldajaid on nii ühel kui teisel seisukohal. Bašmanov, Thal, eesti juristidest Poom asuvad seisukohal, et õiguslik efekt tekib ikka märkuse sisendamisega registrisse, Riigikohtunik Grünthal aga asub vastasseisukohal. Tema arvates tekivad õiguslikud tagajärjed ikka määruse tegemise momendist, kuna määruse sisendamine registrisse on vaid tehnilise loomuga toiming.^{51/} Kolmas isik ei või omi õigusi rajada registri sissekandeile, vaid kinnistusjaoskonna ülema määrusele.^{52/}

51/ T. Grünthal: Pandiõiguse, eriti kinnispandiõig. areng Rooma, Saksa ja Balti õig. lhk. 97, 100.

52/ T. Grünthal: op.cit. lhk. 102.

Kehtiva notariaalseaduse järgi peetakse kinnistus-
jaoskonnas järgmised raamatud:

1/ kinnistusraamat, 2/ kinnistusregister,
3/ kinnistustoimik, 4/ kaks alfabeeti isikute ja
kinnistute järgi ning 5/ päevaraamat, kuhu sisenda-
takse palved ja avaldused, mis esitatakse suuliselt,
nagu registri sissekannete vaatamine, jne.

1/ kinnistusraamatusse sisendatakse kõik õigus-
likud aktid, nagu lepped, kohtu otsused, määrused,
jne., mille alusel tehakse sissekandeid kinnistus-
registrisse.^{53/} Aktid koondatakse iga aasta kohta eral-
di kaustadesse selles järjekorras, nagu nad kinnista-
tud, ning kantakse alfabeeti.

2/ Kinnistusregistris / Not. Sead. § 308-310 /
avatakse iga kinniku jaoks eriosa. Sinna sisendatakse
kirjeid ja märkusi. Kirjetena sisendatakse õigussuh-
teid ja õigusi, mis kuuluvad kinnisvarale, ning nende
muutusi. Märkustena aga sisendatakse kitsendusi, mis

53/ Not. Sead. § 302 - 306 /incl./.

takistavad varaomanikku teatud kasutus ja käsutus aktide sooritamises. Märkustena sisendatakse: 1/ omaniku kuulutamine maksujõuetuks, 2/ nõude pööramist kinnikule, 3/ kohtu määrusi hagi kindlustamise kohta, 4/ kaebeid kinnistusjaoskonna ülema otsustele kuni asja lõpliku lahendamiseni, 5/ administratiivnõudeid, mis seaduse järgi vaieldamatud, jne.^{54/}

Ühed neist keelavad omanikul asja võõrandada või võlgadega koormata. Neid nimetatakse keelumärkusteks. Teiste sihiks on alal hoida vaid vanust, mis pärast viimaseid kutsutakse hoiumärkusteks. Esimeste hulka kuuluvad 1/ märkused varaomaniku maksujõuetuks tunnistamise üle, 2/ märkused sissenõude pööramise üle kinnisesemeile ja 3/ märkused hagi kindlustamise kohta omandiõigust taotlevate hagide puhul. Ülejäänud kuuluvad hoiu⁷¹⁶määruste hulka.^{55/}

Iga kinnisvarale kuuluv kinnistusregistri osa koosneb pealkirjast ja neljast jaost.^{56/}

54/ Not. Sead. § 316.

55/ Not. Sead. § 317; T. Grünthal: op.cit. lhk. 104.

56/ Not. Sead. § 318.

Pealkiri sisaldab kinnistu numbrit, nime ja asu-
 paika. ^{57/} Registri esimene jagu hargneb kahte lahtris-
 se. Esimesse lahtrisse märgitakse: a/ ^{kinnistu} ~~nimistu~~ koos-
 seis, b/ päraldised, c/ kinnistu kasuks loodud ser-
 vituudid, d/ temaga liidetud maatükid, e/ kinnistu
 suurus, liidetud maatükkide koosseis ja päraldised.
 Teise lahtrisse kantakse: a/ kinnistust eraldatavad
 maatükid müügi, jne. teel, b/ esimeses lahtris mär-
 gitud koormuste ja servituutide ^{58/} kustutamine.

Teine jagu hargneb samuti kahte lahtrisse. Esime-
 ses lahtris on märgitud: a/ kinnistu omanik, samuti
 kasutusomanik, põlisrentnik, jne., b/ valduse alus,
 c/ summa, mille eest kinnistu omandatud. Kohtades,
 kus abielupoolte vahel on vara ühisus, abielupoolte
 õigussuhted: kas vara kuulub ühisvara hulka või on
 kellegi erivara. Teises lahtris märgitakse: a/ mär-
 kused, mis mainitud Not. Sead. § 316 p. I ja 2, samu-
 ti p. 3, kui hagi sihiks on omandiõiguse kindlusta-

57/ Not, Sead. § 319.

58/ Not. Sead. § 320.

mine kinnistule, b/ võõrandamise keeld, mis tehtud testamendiga või leppega, c/ fideicomissi asutamine, d/ pärijaks määramise lepped, niivõrd kui nad puudutavad kinnikut.^{59/}

Kolmas jagu liigitub omakorda kahte lahtrisse. Esimeses lahtris märgitakse : a/ kinnistu koormamine asiõigusega, väljaarvatud need, mis kantud teise jao II lahtrisse, samuti ka võlad, mis kantud IV jakku, b/ märkused, mis takistavad koormuste kandmist kinnistule - Not. Sead. § 316 p.3,5,6. Teise lahtrisse märgitakse esimese lahtrisse sisendatud koormuste kustutamised.^{60/}

Neljas jagu koosneb viiest lahtrist: Esimeses lahtris märgitakse: a/ pandiõigused, mis lasuvad kinnistul, b/ vaieldamatud riigi nõudlused, samuti märkused, mis kindlustavad pandiõiguse kandmist kinnistule. Teise lahtrisse kantakse summa, milleni ulatub pandiõigus või märkus. Kolmandasse lahtrisse märgitakse muudatused, mis puudutavad esimese lahtri sis-

59/ Not. Sead. § 321. lkr. 107.

60/ Not. Sead. § 322. lkr. 101.

sekandeid ja nende kustutamisi. Siia ei kuulu need, mis kantakse neljandasse lahtrisse. Neljandas lahtris tuuakse: a/ pantõiguse kustutused, b/ märkuste kustutused, mis kindlustavad rahalisi nõudeid. Viiesdas märgitakse summa, milleni ulatus kustutatud pantõigus või märged.^{61/}

Peale eelpool mainitud raamatute peetakse kinnistustoimikut. Siia koondatakse kinnistusregistri ära-kiri ja ära kirjad igast dokumendist, ~~mis lisatud~~ mis lisatud kinnistusraamatusse, samuti ära kirja avaldusraamatust ja kinnistuspäevaraamatust.^{62/} Siin leiduvad ka kaardid kinnistu kohta.

Keelumärkuse sisendamine piirab peamiselt omaniku korraldusõigust vara suhtes. Omanik ei saa keelustatud vara võõrandada, hüpoteegiga koormata, jne. Mõnikord kitsendab säärane märkus ka omaniku kasutusõigust.^{63/} TKS §610 alusel võidakse keelata omanikul metsa raiumine keelustatud maaalalt. Säärane

61/ Not. Sead. § 323.

62/ Grünthal: op.cit. lhk. 107.

63/ Vasjkovskij: op.cit. lhk.401.

keeld aga ei takista kinnistuomaniku metsa raiumast igapäevasteks tarveteks, nagu kütteks, parandusteks.

Kui olukord seda nõuab, võidakse metsa kohta asutada ka eriline valve,^{64/}

Keelustamine käib ikka kasvava metsa kohta, niipea kui puu on maha raiutud, tuleb seda kohelda kui vallasvara ning vastavalt sellele ka arestida.

Peale metsa võidakse keelustada ka teisi kinniku päraldiseid, nagu maapõuevarasid, jne. Otseseid seaduse sätteid pole maapõue varade keelustamise kohta. Seepärast tuleb see sooritada üldistel alustel, kusjuures tuleb arvestada nii hegeja kui ka kostja huvidega. Näiteks põlevkivilademete arestimisel ei tohiks talundil keelata kivi murdmist oma tarvete rahuldamiseks, küll aga äriliseks otstarbeks.

On mõeldav ka kinnistult saadava üüri arestimine. Üüri tuleb kohelda vallasvarana ning vastavalt ka sellele arestida.

Hoiumärkus tavaliselt ei kaasuta sääraseid kitsen-

dusi, mis omased keelumärkusele, olgu vast mõnel juhul. Hoiu märkuse sihiks on õiguse aegumise vältim.

Nii hoiu kui ka keelumärkuse sissekandmiseks kinnistusregistrisse on vaja kinnistusjaoskonna ülemale esitada vastav täiteleht, millel alusel tehakse märkus kinnistusraamatuisse.

Juhul, kui need olmad, millepärast märkus sisse kanti, hääbuvad, tuleb märkus kustutada. Selleks on vaja jällegi esitada täiteleht kohtumäärusest keelumärkuse kustutamise üle.

Taotlust märkuse kustutamiseks võib igal ajal algatada hageja. Kostja aga vaid siis, kui saab näidata, et olmad, millepärast määrus sisendati, on kadunud. Ka on see mõeldav sel juhul, kui ta ühe kindlustusvahendi asendab teisega. Asendamine on mõeldav vaid siis, kui see ei riiva hageja õiguslikke huve, kuid on kergem kostjale: näit. rahaliste hagide juures. Siin on hagejal ükskõik mil viisil temale tagatakse võimalus rahulduse saamiseks, kui kohus tema taotluse rahuldab. Keelumärkuste juures kindlustusvahendi asendamine pole mõeldav, sest siin on kind-

lustamise sihiks hoida vara endises seisundis.

Nagu iga kindlustusviisi juures, nii peab ka kindlustu keelustamise ja hoiustamise puhul täpselt ära näitama, milline kindlustu, kus asub ning kui suure summa ulatuses hagi kindlustatakse.

b/ Vallasvara arest.

aa Võlglase käes|pleva vallasvara arest.

Sagedamini esinevaks kindlustusvahendiks on vallasvara arest. Vajaduse korral võidakse rakendada ka mitu kindlustusvahendit, mis TKS § 602 mainitud.^{65/} Mitme kindlustusvahendi rakendamine ei olene hageja suvangust vaid kohtu äranägemisest.^{66/}

Nagu eelpool käsitasime, tuleb hagi kindlustamisel arvestada mõlema poole huvidega võrdselt. Seepärast ei või kohus kostja suhtes kehtestada ühtegi kitsendust muidu, kui selleks on tungiv vajadus. Hageja, kes taotleb ^{mitme} kindlustusvahendi rakendamist üheaegselt, peab tõendama, et ühe vahendi rakendamisega poleks

65/ TKS § 608.

66/ Isačenko: op.cit. lhk.407.

tema huvid vajalikul määral kaitstud.

Siin võib tõusetuda küsimus, kas korruga võidakse rakendada isikulisi ja varalisi kindlustusvahendeid? Eelmainitud TKS § 602 lausub, et hagi, mis pole kindlustatud kinnistu keelustamisega ega käendusega, võidakse kindlustada allkirja võtmisega kostjalt, et ta oma elukohast ei lahku. Sellest nähtub, nagu ei saaks korruga rakendada reaalseid ja ~~form-~~^{perso-}naalseid kindlustusvahendeid. Muidugi on see nii, kui reaalsed kindlustusvahendid katavad hageja taotluse. Säärasel korral oleks allkirja võtmisega hagi kahekordselt kindlustatud. Aga, kui äsjamainitud kindlustusvahendeist reaalsed katavad vaid osaliselt hagi-summat, siis peab olema võimalik rööbiti reaalse-tele kindlustustele rakendada ka personaalseid, so. allkirjavõttu. See vaade ei ristu ka TKS § 602 mõttega, sest seal mainitakse, et allkirja ei saa võtta sel juhul, kui hagi on teisiti kindlustatud. Kindlustamist tuleb mõista ikka terves ulatuses.

67/ Isačenko: op.cit. lhk. 410.

Lähtudes hagikindlustuse põhiprintsiibist, mil-
line käseb kaitseda mõlema poole huve võrdselt, on
see seisukoht õige, sest kui reaalsete vahenditega
on ainult osaliselt hageja taotlus kindlustatud,
peab antama talle võimalus oma huve kaitseda niipalju,
kui see antud olukorras võimalik. TKS §602 tahab ära
hoida vaid kahekordset kindlustust, mitte aga keela-
ta mõlemate kindlustusvahendite rakendamist, kui
oluk⁹rd seda nõuab.

Hagi kindlustamiseks võidakse arestida kostjale
kuuluvat vallasvara, asugu see kostja enda või kol-
manda isiku juures.^{68/} Kostja juures võidakse arestida
igasugust vallasvara hageja näitamisel. Kui on kost-
ja juures arestitud kolmandale isikule kuuluv vara,
siis peab viimane oma vara arestist vabastama iseseis-
va hagiga. Lihtne kolmanda isiku vaie üleskirjutami-
sel, et vara kuulub temale, ei evi juriidilist tä-
hendust, sest~~x~~ vallasvara tuleb lugeda ikka sellele
kuuluvaks, kelle valduses see on.^{69/} Asub aga vara kol-

68/ TKS § 624.

69/ Isačenko: op.cit. lhk. 488.

manda isiku käes, siis peab hageja näitama, milline vara kuulub arestimisele.^{70/}

Nagu ülal käsitletud, võidakse üldiselt hagikindlustusena arestida igasugust kostja vallasvara. Kuid lähtudes majnaduslikekudest ja sotsiaalseist kaalutlusist, on tehtud siin erandeid. Arestimisele ei kuulu kiiresti räknevad esemed.^{71/} Edasi ei kuulu arestimisele: 1/ igapäine kantav rõivastus, vastavalt aastaajale, 2/ vajalik pesu, sööginõud, 3/ voodid, voodipesu, 4/ toidu- ja kütte-tagavara ühe kuu jaoks, 5/ perekonnale kuuluvad paberid, väljaarvatud käibelised väärtpaberid, nagu aktsiad, obligatsioonid, jne. Samuti ei kuulu arestimisele 6/ ametisolevate isikute vormirõivad, 7/ asjad, mis vajalikud igapäevaseks tegevuseks võlgnikule enesele tema elukutse, teenistuse, käsitöö või tööstuse alal niivõrd, kui nende koguväärtus ei ületa 500 krooni, 8/ vallasvara, mis kuulub kinnistu päraldiste hulka, 9/ põllumajapidamiseks hädava-

70/ TKS § 626.

71/ TKS § 625.

jalik vallasvara, nagu viljaseeme, veised, jne. vastavalt talundi suurusele / nn. raudvara seadus /.

Arestimisele ei kuulu ka IO/ postijaamadele kuuluvad hobused, rakmed, sõidukid, selles ulatuses mis leppes^{72/} ette nähtud ja lõpuks II/ kujud / ikoonad /. Kaks viimast liiki meie oludes võivad esineda vaid harva.

Neid eelmainitud esemeid ei või kohtupristav kunagi arestida. Isačenko arvates isegi siis mitte, kui võlgnik seda soovib.^{73/}

Igapäevase rõivastuse all tuleb mõista ainult hädavajalikke ihukatteid. Näiteks töölisele peab jätama tema tööriietus. Peale selle aga veel teine, millega saab väljas käia. On võlgnikul mitu ülikonda, siis ta võib valida, millist ta soovib enesele jätta.^{74/} Ei vasta valitud rõivas aastaajale, pole pristav kohustatud sellega arvestama. Näiteks ei saa võlgnik kunagi keelata arestimast suvel talvepalitut, kuigi see

72/ TKS § 973,

73/ Isačenko: Graždanskij protsess, tom V, lhk. 276.

74/ Isačenko: op.cit. lhk.273.

on võlgniku ainuke pealisriie, kuna see ei vasta aas-
taajale. Pesu ja nõud tuleb jätta arestist vabaks sel-
les ulatuses, mis vajalised normaalseks elamiseks, sa-
muti toidu ja küttematerjale üheks kuuks.

Perekonnale kuuluvaist pabereist võib Isačenko ar-
vates arestida vaid neid, mis TKS §973 p.6 otse loet-
letud, so. aktsiaid, obligatsioone ja teisi protsent-
pabereid, teisi aga mitte.^{75/} See vaade näib aga olevat
liiga kitsas. Tuleks asuda seisukohale, et arestida
võidakse kõiki käibelisi väärtpabereid, nagu tšekke,
veksleid, olgu nad protsendilised või protsendita.
Arestimisele ei kuulu ikka säärased paberid, mis si-
saldavad väärtust vaid perele, mitte aga need, mis on
tavalisteks väärtpaberiteks kõigile.

Vormirõivaist ei kuulu arestimisele ainult see,
mis kuulub ametisolevaile isikuile. Ameti all tuleks
mõelda avalikke ^{õigustlase} teenistujaid, mitte erateenistuses
seisvaid isikuid. Näiteks endise Kaitseliidu liikmete
vormirõivastus kuulus arestimisele, kui nende omanik

ei olnud mitte Kaitseliidu kindlapalgaline ametnik.

Edasi ei kuulu arestimisele asjad, mis vajalikud võlglastele igapäevaseks tööks oma kutsealal, väärtusega mitte üle 500 krooni. Siin on rakendatud beneficium competentiae instituut. Seepärast tuleb esemetel all, mis arestimisele ei kuulu, mõelda vaid neid, mis vajalikud selleks, et inimene saaks normaalselt elatuda. Kui, näiteks, arestida kingsepa vara, siis tuleb arestivaba vara all mõelda tootmisvahendeid, kunagi mitte valmissaapaid. Nahk kuulub aga tootmisvahendite hulka ja pole seega arestitav.

Põllumajanduses on leidnud käsitust sama beneficium competentiae instituut. Siin aga loendab seadus otse inventari, mis arestimisele ei kuulu.

Arestimisele ei kuulu ka vallasvara, mis kuulub kinnistu päraldiste hulka. Kuid päraldise mõistet ei tohi siin nii laiaks paisutada nagu see loendatud BES, vaid tuleb mõista kõige kitsamas mõttes.

TKS §1087 alusel ei saa sissenõudmist suunata: 1/ pensionile mis antud haavade eest, 2/ abirahadele, mis antud võlglastele ta perekonnaliigete matmiseks, toetuseks õnnetu juhtude puhul, arstiabile, 3/ ko-

mandeerimisrahale ja perekonna abirahale. Seepärast ei saa neid arestida ka hagikindlustuse sihiga.

Arestida võidakse igat kostja vara, asugu see ^{76/} kostja enda või kolmanda isiku käes.

Samuti on võimalik arestida ka rahasummasid, mis võlglasel on saada kolmandailt isikuilt. ^{77/}

Arestitav vara jääb endisele kohale, ning kostjalt võetakse allkiri, et ta vara on hoiule võtnud, hoiatusega, et vara kõrvaldamisele järgneb krim.karist. ^{78/}

Kui vara haldur pole nõus vara enda hoiule võtma, võidakse see anda kolmanda kätte. ^{79/} Riigikohus on seletanud, et valdaja võidakse kõrvaldada vara juurest vaid siis, kui ta pole nõus vara enda hoolde jätma. ^{80/}

Hagejal sääraseks taotluseks õigust pole, ka siis, kui talle näib, et kostja võib vara hävitada. Kuid niipea, kui kostja hakkab varaga lubamatult käituma või seda

76/ TSK § 624.

77/ TKS § 635.

78/ TKS § 629 ja Kr. S. § 573.

79/ TKS § 630.

80/ Riigikohtu otsus nr. 105. 1922.a.

hävitama, võidakse talt vara valdus ära võtta.

bb Vallasvara ja rahasummade arestimine, mis asuvad kolmandate käes või ametasutustes.

Arestimismenetlus üldjoontes toimub siin üldistel alustel. Vara kui ka raha arestimisel, mis kolmandate käes või ametasutustes, tuleb kolmandatele esitada täiteleht. Samal ajal tuleb sellest teatada ka võlg-^{81/}lasele. Juhul, kui võlglasele jääb teatamata, ei mõ-^{82/}justa see kuidagi kolmandate õigusi.

Kolmandad, kes saanud vastava korralduse, ei tohi kostjale vara välja anda.^{83/} Maksud ja kohustused, mis kolmas isik peab tasuma kostjale, tulevad maksta koh-^{84/}tu deposiiti. Arestida saab ikka neid summasid ja mak-^{85/}se, milliseid saab arestimise momendil sisse nõuda. Tulevikus saabuvate summade arestimine pole mõeldav,

81/ TKS § 631, 1078.

82/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 260.

83/ TKS § 632.

84/ TKS §636.

85/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 261.

kui pole teada kunas see saabub, millises ulatuses, jne.

Ka ametis^{ametised}isikud ja isikud, saanud täitelehe vara arestimise üle, ei tohi vara kostjale välja anda.^{86/} Ei täida ametasutised ja kolmandad isikud eelmainitud nõudeid, võib hageja, kes selle toimetel saanud kahju, hageda neilt, kui võlglaaselt pole võimalik rahuldust saada.^{87/}

On mõeldav ka perioodsete maksude arestimine, mis sooritatakse kolmandate poolt kostjale. Säärasel korral tuleb täiteleht esitada kolmandatele. Koos täitelehe esitamisega nõutakse neilt avaldust, kas nad kohustuvad kostjale tasuma, kunas, kuipalju ja millal viimati tasutud.^{88/} Vale andmete esitamise eest karistatakse kolmandaid selle summa kahekordses ulatuses, mis nad jätsid ülesse andmata.^{89/} Kui aga teateid üldse ei anta, võidakse kolmandaid karistada rahatrahviga 10-100 kroonini. Peale-selle tekib hagiõigus kolmandate vastu üldalustel.

86/ TKS § 633.

87/ TKS § 634.

88/ TKS § 635.

89/ TKS § 638.

Arestimisel peab hageja kohtutäiturile vara näitama, mille suhtes see arestimist taotleb. Tekib arestimisel vaidlus vara omandiõiguse üle, tuleb see lahendada hagikorras. Hagi esitab vara omanik või juriidiline vara valdaja, kel asiõigus arestitud varale. Suunata tuleb hagi selle vastu, kelle taotlusel vara ülesse kirjutati ja selle vastu, kelle varana ta arestiti.

c/ Kohtulik käendus.

Kohtuliku käenduse all mõtleme sarnast kindlustusvahendit, kus kolmas isik võtab kas kohtu ees või notari juures endale kohustuse tasuda kostja eest summa, mis hagejale väljamõistetakse, kui kostja ise seda ei peaks tegema. Käendus kindlustusvahendina esineb harva. Isačenko arvates on see rohkem teiste kindlustusvahendite asendaja kui iseseisev kindlustusvahend. Nii see näib ka olevat. Kui kostjal on vara, siis muidugi suunab hageja oma kindlustuse sel-

lele. Pole aga kostjal vara olemas, ei saa hageja nõuda, et kostja peaks hagi kindlustusena esitama käenduse. Seepärast võiks see kindlustusvahend rakendamisele tulla ainult kostja initsiatiivil mõne teise kindlustamisvahendi asendamisel.

Kohtulik käendus leiab kasutamist peamiselt selle kindlustusvahendi juures, kus allkirja võtmisega on kostjal keelatud lahkuda omast elukohast. Kui selle kindlustusvahendi puhul kostja esitab käenduse, võib kohus selle rahuldada hageja nõusolekuta. On aga hagi kindlustatud varaliste vahenditega, nagu vallasvara arestimisega, jne., ei või kohus seda muidu rahuldada kui vaid hageja nõusolekul. Isačenko asub eranditult sellel seisukohal.^{91/} Kuid TKS § 614 järgi osutub see võimalikuks ka siis, kui hageja peaks sellele vastu vaidlema. Viimasel juhul peab aga kostja näitama, et kindlustusvahendi muutmine ei halvenda kuidagi hageja õigusi, kuid on kostjale kasulikum. Mõnikord osutub kindlustusvahendi muutmine paratama-

91/ Isačenko: Graždanskij protsess tom III, lhk. 579.

matuks, kuna vastasel korral võiks järgneda kostjale suurt kahju. Kui asendamise tulemuse² hageja huve ei riivata, puudub kohtul alus keeldumiseks juba seetõttu, et kehtiva protsessi põhimõtte järgi peab kohus kaitsema poolte huve võrdselt, st. niipalju, kui keegi on suutnud seda näidata, tõendada.

Käendada võib nii üks isik kui ka mitu isikut. Mitme käendaja korral peab mainitama, kui suures **osas** keegi käendab.^{92/} Käendus võib olla nii lihtne kui ka tähtajaline. Juhul, kui pole mainitud, millise käendusega on tegemist, siis presumeeritakse, et on antud tähtaegne käendus.^{93/} Lihtsa käenduse korral tuleb nõuda enne kostjalt endalt. Alles siis, kui viimasel pole vara, võidakse sissenõudmine suunata käendaja vastu.^{94/} Tähtaegse käenduse korral võidakse kohtuotsuse seadusjäostumisest alates kohe sissenõudmisele asuda käendaja vastu. Mingit taotlust enne kostja suhtes pole vaja, on küllalt sellest, kui kostja pole

92/ TKS § 64I.

93/ TKS § 642.

94/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 265.

kohtuotsuse seadusjärgustumiseni võlga õiendanud.

Käendaja võtab endale käendusega iseseisva kohustuse. Seepärast ei või käendada need, kellele seadus ei luba kohustuda lepete järgi. Peale selle on käendus keelatud: kohtu- ja prokuratuuri^{95/}esindajatel omas ringkonnas, advokaatidel oma klientide suhtes ja maksujõuetutel.

Käendus tuleb anda selles kohtus, kes kindlustas hagi. Ka võib seda anda notari juures. Kui hageja kahtleb käendaja maksuvõimes, võib nõuda, et tunnistajatega tõendatakse käendaja maksuvõime.

Juhul, kui käendus antakse kohtus, kutsutakse pooled välja. Käendajalt võetakse kohtus allkiri käenduse üle. Sellest momendist alates vastutab ta kogu varaga käendatud summa ja kulude eest.^{96/}

Hagejal on võimalus hagi kindlustamiseks arestida ka käendaja vara. See aga ei osutu enne võimalikuks, kui on saabunud seadusjärgustunud kohtuotsus.^{97/}

95/ TKS § 643 ja 1835.

96/ TKS § 650.

97/ TKS § 652.

D/ Allkirja võtmine, millega keelustatakse
kostjal elukohast lahkuda.

Hagi võidakse kindlustada ka allkirja võtmisega, millega kostjal keelatakse lahkuda kas alalisest või ajutisest elukohast. Tõsi küll - see kindlustusvahend ei taga iseenesest kostjale mingeid materjaalseid võimalusi rahulduse saamiseks. Tema sihiks on vaid sundida kostjat esitama vara hagi rahuldamiseks.

See kindlustusvahend on jagamatu.^{98/}

Seepärast ei või ühel ja samal ajal hagi kindlustamiseks võtta kostjalt allkirja ja arestida vara. Muidugi tuleb see reegel rakendamisele vaid siis, kui kinnistu keelustamisega, vallasvara arestimisega või käendusega on kindlustatud terve hagi. On aga eelmainitud vahenditega kindlustatud ainult osa hagist, ei peaks takistusi olema ka allkirja võtmiseks.^{99/}

Allkirja võtmiseks seadus^{es} otseseid sätteid pole. Seepärast tuleb see vahend sooritada üldistel alustel.

98/ Tjutrjumov: op.cit. lhk. 267.

99/ Isačenko: Graždanskij protsess tom III, lhk. 593.

Hageja esitab kohtupristavile täitelehe hagi kindlustamise üle, mille pristav esitab kostjale nõudega anda allkiri. Peaks kostja keelduma allkirja andmast, tuleb kohtutäituril käituda TKS § 284 järgi ning teha vastav märkus selle kohta, mikspärast pole saadud allkirja võtta. Säärane märkus evib võrdset jõudu allkirjaga. Kui aga kostja varjab end, ning seejärel ei saada talle kutset edasi anda, siis peab pristav nõudma hagejalt, et see näitaks ^{kostja} asukoha. Kostja pole enne allkirjaga seotud, kui see pole talle teatavaks tehtud.

Annab kostja küll allkirja elukohast mittelahkumise üle, kuid ei pea sellest kinni, siis karistatakse teda Kr.S. § 160 alusel, mis kõrgema karistusena näeb ette aresti mitte üle 6 kuu või rahatrahvi mitte üle 500 kr^{100/}oni.

Allkiri antakse tagasi kostjale: 1/ kui hagi on kindlust. kas kinnistu keelustamisega, vallasvara arestiga või käendusega, ^{101/}2/ kui hageja otsuse puhul,

100/ Kriminaalseadustik § 160.

101/ TKS § 652^I-, 652²-.

mis lubatud eeltäitmisele või seadusjärgustunud otsuse puhul, ei nõua kahe kuu kestel kostjalt maksuvahendite ettenäitamist ja 3/ juhtudel, mis mainitud TKS § 1222³ p.2 ja 3.

Ametnikkudelt ja sõjaväelastelt võetakse allkiri ülemuse kaudu. Peaks neid olema ametasjus komandeerida vaja, tuleb sellest alati informeerida kohut. ^{I02/}

e/ Vaieldava vara üle hoolduse rakendamine.

Mõnikord, kui asjaolud seda nõuavad, võidakse hageja palvel vaieldava vara kohta sisseseada hooldus. Kasutamist leiab see sel juhul, kui protsessi välteks ei saa usaldada hagiobjekti praeguse valdaja hoolde. Kindlustust taotledes peab hageja kohtule näitama: 1/ et hoolduse mitterakendamisel võib vara hääduda ja 2/ esitama usaldusväärse tõendi selle kohta, et hagi kuulub tõenäoliselt rahuldamisele. Kindlustamise menetlus sooritatakse üldistel alustel, mida oleme eespool käsitleanud.

I02/ TKS § 652³.

f/ Kohtuotsuse seistmine.

See kindlustusvahend on laialdast rakendamist leidnud kohtupraksises. Väga sageli esineb juhte, kus kostja, kellelt on seadusjõustunud kohtuotsusega välja mõistetud, palub edasikaebe puhul otsuse täitmist seistada, kuni asja lõpliku lahendamiseni. Küsimus otsustatakse avalikul kohtuistungil, kuhu pooled välja kutsutakse.

Mitte igakord, kui kostja palub otsuse täitmist seistada, ei vajatse seda kohus teha. Vastavat palvet esitades peab kostja näitama, et objekt on sedaliiki, mida ei saa taastada, kui otsus tema kasuks peaks kujunema, ning selle tulemusena võivad talle kahjud tekkida. Teiselt poolt peab ta andma tagatise, et ka hagejal on võimalus rahuldust saada, kui jääb status quo püsima. Seepärast säärase hagide puhul, mis on rahasse arvatavad, nõutakse, et kohtu otsusega väljamõistetud summa tasutaks pankas selle kohtu deposiiti, kelle otsusega on tegemist.

Ka on otsuse seistamine mõeldav sel juhul, kui kostja, kes kaotas protsessi, esitab hageja suhtes vastuhagi, mis vabastaks tema kohtuotsuse täitmisest või võimaldaks tasutud summat tagasi saada.^{I03/}

g/ Avaliku oksjoni seistamine.

Oksjon võib sageli riivata kolmandate huve. Neid, kelle huve puudutab oksjon, peavad oma õigused ja lule seadma hagi korras. Kui asiolud seda nõuavad, tuleb taotleda ka hagikindlustust.

Oksjoni seistamine hagikindlustusvahendina tuleb rakendamisele siis, kui keegi taotleb asiõigust müü-^{I04/} davale esemele. Hagi kindlust. toimub üldistel alustel.

h/ Hoiukorratoimetuse seistamine.

Kui kohus hoiukorra menetlusega võib riivata kellegi õigusi, siis võidakse seda seistada kuni küsimuse hagikorras lahendamiseni. See kindlustusvahend

I03/ Vasjkovskij: op.cit. lhk. 405.

I04/ TKS §§ I092, I093, II99 ja Vasjkovskij: op.cit.

esineb tegelikult väga ~~harva~~ sageli,

Nagu üldiselt teada, ei lahendata hoiukorras ei omandiõiguse küsimust ega ka seda, kas dokument on ehtne või mitte. Kui tekivad sedaliiki vaidlused, siis tulevad need lahendada hagikorras. Seniks aga kui hagikorraline protsess kestab, seistatakse hoiukorramenetlus. Väga sageli esineb see, näiteks testamendi tühistamisel. On keegi esitanud kinnitamiseks testamendi, mis puudutab kolmandate huve, tuleb selle testamendi tühistamise taotlus esitada hagikorras. Hagi kindlustusena tuleb seistada hoiukorramenetlus. Peale eelmainitud juhu võib see esineda muilgi puhkudel.

Peale ülalloeletud kindlustusvahendite esineb veel teisigi vähemtähtsaid, nagu kohtulik pant, jne. Neid me üksikasjalikult ei käsitle, kuna nende rakendamine toimub üldistel alustel.

+++++